

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 430/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou [REDACTED], advokátska kancelária, [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 10 Co 32/2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. októbra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 10 Co 32/2017.

2. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú ako žalobcovia účastníkmi konania na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedeného pod sp. zn. 12 C 9/2009, ktorého predmetom je zaplatenie sumy 245 635 € s príslušenstvom, ako aj určenie trvania právneho vzťahu založeného kúpnu zmluvou. Ťnou sťažovatelia predali rodinný dom spolu s príslušenými pozemkami [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“). Konanie začalo podaním žaloby na okresnom súde, a to 16. marca 2009 (ešte predtým sťažovatelia doručili 27. januára 2009 okresnému súdu návrh na nariadenie súvisiaceho predbežného opatrenia).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 9/2009-379 z 15. októbra 2010 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľom každému sumu 122 817,50 € spolu s úrokom z omeškania a nahradiť im trovy konania. Zároveň určil, že právny vzťah založený kúpnu zmluvou medzi sťažovateľmi a žalovanou stále trvá.

4. Žalovaná podala proti rozsudku okresného súdu 29. novembra 2010 odvolanie. Sťažovatelia 14. decembra 2011 *„podali prostredníctvom svojho právneho zástupcu na Krajský súd v Bratislave žiadosť o prejednanie a rozhodnutie veci, v ktorej zdôraznili, že sa jedná o nesmierne urgentnú vec, pretože žalobcovia pri odpredaji svojho rodinného domu na [REDAKOVANÉ] ulici v [REDAKOVANÉ] žalovanej, riešili svoje bývanie iba provizórne v obci [REDAKOVANÉ] s tým, že peniaze z odpredaja hodlali použiť na riešenie svojej bytovej situácie. V súčasnosti však nemajú ani riadne bývanie ani peniaze z odpredaja, ktoré žalovaná nevyplatila.“*. Argumentovali pritom aj zlým zdravotným stavom sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Obdobné podanie adresovali krajskému súdu aj 25. apríla 2012.

5. Krajský súd uznesením č. k. 2 Co 258/2011-493 zo 14. júna 2013 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 9/2009-556 zo 4. decembra 2013 znovu uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľom každému sumu 122 817,50 € spolu s úrokom

z omeškania a nahradiť im trovy konania. Súčasne určil, že odstúpenie žalovanej zo 16. decembra 2008 od spornej kúpnej zmluvy je neplatné.

7. Uvedený rozsudok okresného súdu napadli odvolaním 24. januára 2014 sťažovatelia (v časti, ktorou bol zamietnutý ich návrh na určenie, že právny vzťah založený kúpnu zmluvou trvá), ako aj žalovaná (31. januára 2014).

8. V priebehu konania o odvolaní sťažovatelia 24. septembra 2014 *„podali... prostredníctvom svojho právneho zástupcu krajskému súdu žiadosť o urýchlenie prejednaní veci a jej rozhodnutie, a to z dôvodov vysokého veku a zlého zdravotného stavu...“*.

9. Krajský súd uznesením č. k. 2 Co 313/2014-609 z 10. decembra 2014 zrušil v poradí druhý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 12 C 9/2009-715 zo 6. apríla 2016 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľom každému sumu 122 817,50 € spolu s úrokom z omeškania a nahradiť im trovy konania. Súčasne určil, že odstúpenie žalovanej zo 16. decembra 2008 od spornej kúpnej zmluvy je neplatné.

11. Sťažovatelia 31. mája 2016 podali odvolanie proti predmetnému rozsudku okresného súdu, a to v časti, v ktorej zamietol ich návrh o určenie, že právny vzťah medzi nimi a žalovanou na základe kúpnej zmluvy trvá. I žalovaná napadla v poradí tretí prvostupňový rozsudok okresného súdu odvolaním.

12. Sťažovatelia 14. februára 2017 podali námietku zaujatosti voči dvom sudcom krajského súdu, ktorým ich odvolanie malo byť pridelené na rozhodnutie. Najvyšší súd Slovenskej republiky námietke zaujatosti voči jednej sudkyňi vyhovel a vylúčil ju z prejednávania veci, kým o námietke voči druhému sudcovi krajského súdu rozhodol negatívne (rozhodnutie bolo sťažovateľom doručené 2. mája 2017).

13. Sťažovatelia zaslali krajskému súdu 28. mája 2018 *„žiadosť o urýchlené prejednanie a rozhodnutie veci, v ktorom poukázali na to, že predmetný spor trvá takmer*

10 rokov a stále nebolo vydané právoplatné rozhodnutie. Zároveň poukázali na to, že tento spor je pre nich mimoriadne významný, pretože im v dôsledku protiprávneho konania žalovanej dosiaľ nebola vyplatená kúpna cena za nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto sporu, pričom žalobcovia nemôžu predmetné nehnuteľnosti ani užívať.“

14. Krajský súd uznesením č. k. 10 Co 32/2017-808 z 21. júna 2018 opätovne rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie konštatujúc *„jeho opätovnú nepreskúmateľnosť, keď obsah jeho odôvodnenia je arbitrárny a v rozpore so zákonom, svojim nesprávnym procesným postupom znemožnil obom stranám, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom nedostatok v odvolacom konaní napraviť nie je možné“*. Okrem toho krajský súd konštatoval, že *„súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní opätovne ignoroval záväzný právny názor odvolacieho súdu... rozhodol opakovane svojvoľne...“*. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľom doručené 13. augusta 2018.

15. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovatelia odkazujú na ustálenú judikatúru ústavného súdu o účele základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Poukazujú v tejto súvislosti na § 390 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov regulujúci podmienky, za splnenia ktorých odvolací súd v konaní o odvolaní sám rozhodne meritórne. Následne rekapitulujúc jednotlivé kritériá pre posudzovanie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažovatelia tvrdia, že *„krajský súd ako súd odvolací rozhodol o tom istom návrhu sťažovateľov pri nezmenenom skutkovom stave tak, že rozsudok okresného súdu už tretíkrát zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd teda pri rozhodovaní vo veci nepostupoval v zmysle § 390 C. s. p. a nerozhodol v merite veci, hoci na takéto rozhodnutie boli splnené podmienky...“*.

16. V závere sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted] a [redacted] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo

na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/32/2017 porušené boli.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume 5.000,- Eur (slovom päťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 343,84 Eur (slovom tristoštyridsaťtri eur a osemdesiatštyri centy) na účet ich právnej zástupkyne, advokátky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

19. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania.

20. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha (petit sťažnosti). Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti,

a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011).

21. Sťažovatelia v sťažnostnom petite navrhli vysloviť porušenie svojich označených práv postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 10 Co 32/2017. Napriek tomu podstata dôvodov ich sťažnosti sa sústreďí na nerešpektovanie § 390 CSP krajským súdom, keďže podľa ich názoru mal rozhodnúť meritórne tak, ako to prikazuje uvedené zákonné ustanovenie.

22. Sťažnosť tak ústavný súd hodnotí ako vykazujúcu vnútorný rozpor medzi jej odôvodnením a návrhom na rozhodnutie, ktorým je ústavný súd viazaný.

23. Z hľadiska dôvodov sťažnosti sťažovateľov by ústavný súd mal preskúmať súlad uznesenia krajského súdu s § 390 CSP. Pokiaľ by však po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie došiel k záveru o dôvodnosti sťažnosti, nemohol by sťažnosti sťažovateľov vyhovieť, keďže v petite sťažnosti (pre ústavný súd záväznom podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde) nežiadajú vysloviť porušenie ich označených práv uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 32/2017-808 z 21. júna 2018, ale postupom krajského súdu v tomto konaní. Inými slovami, ústavný súd nemôže rozhodnúť o tom, čo sťažovatelia nežiadajú.

24. V popísaných okolnostiach je signifikantné, že sťažovatelia v petite sťažnosti nenavrhuje ústavnému súdu zrušiť kritizované uznesenie krajského súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konania. No zároveň, uvedomujúc si zrejme, že krajský súd v čase podania ich sťažnosti už vecou nedisponoval, nenavrhuje ani uloženie povinnosti konať bezprietahovo. V podstate je petit sťažnosti koncipovaný spôsobom, ktorý eliminuje účinnosť inštitútu tzv. ústavnej sťažnosti, keďže od ústavného súdu neočakáva využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (zrušiť ústavne chybné rozhodnutie alebo príkaz, aby ten, kto práva alebo slobody porušil, vo veci konal).

25. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené pripomína povinné právne zastúpenie v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb.

o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09).

26. Vychádzajúc tak zo zákonom predpísanej viazanosti návrhom na rozhodnutie vo veci samej, ústavný súd konštatuje, že pozornosť je povinný zamerať na postup krajského súdu v konaní o odvolaní, ktoré bolo pred ním vedené pod sp. zn. 10 Co 32/2017, nie na uznesenie č. k. 10 Co 32/2017-808 z 21. júna 2018.

27. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

28. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

29. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

30. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

31. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

32. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

33. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

34. Z tvrdení sťažovateľov i príloh predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že krajský súd rozhodol vo veci odvolania sťažovateľov proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 9/2009-715 zo 6. apríla 2016, a to uznesením č. k. 10 Co 32/2017-808 z 21. júna 2018. Uvedené uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľom (podľa ich vlastného vyjadrenia v sťažnosti) doručené 13. augusta 2018. Niet potom pochyb, že právoplatnosť odvolacie uznesenie krajského súdu nadobudlo ešte pred doručením sťažnosti ústavnému súdu.

35. Sťažovatelia teda namietajú prietahy v konaní krajského súdu, ktorý v čase podania sťažnosti už nemohol vykonávať žiadne relevantné procesné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľov.

36. Krajský súd v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (12. októbra 2018) už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh žalovaného konania, prípadne prietahy v ňom, a teda nemohol porušovať sťažovateľmi označené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) ani právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

37. Tento stav vedie ústavný súd so zreteľom na podstatu a účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote k záveru, že podaná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol.

38. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov formulovanými v ich sťažnostnom petite (návrh na priznanie finančného zadosťučinenia i náhrady trov konania).

39. Ústavný súd nad rámec odôvodnenia uvádza, že pokiaľ by v budúcnosti v postupe súdov konajúcich vo veci sťažovateľov dochádzalo k ďalším prietahom v konaní, sťažovateľom nič nebráni v tom, aby opätovne podali sťažnosť ústavnému súdu pre porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 127 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2018